

Nagy-Laczkó Balázs

Vadragadás

Az egész úgy kezdődött, hogy a professzor egy kriptozoológiai konferenciáról hajtott hazafelé a negyvenhetes úton. Szórakozásképpen elképzelte magát egy baleset áldozataként a jelentést tevő rendőr szemével.

A sofőr egyedül ült a volánnál – mégis ki mással ülhetett volna még a volánnál? Hányan szoktak vezetni egy személygépjárművet egyszerre? Öten?

A sofőr ketten ült a volánnál, és füttyült a realitásra: bal karjai a veszélyes útszakaszt jelző táblába kapaszkodtak, míg az egyik jobb kar váratlanul berántotta a kéziféket. Ugyanebben a pillanatban a másik jobb kar abbahagyta a comb vakargatását – a professzor ekkor valóban abbahagyta a belsőcombja vakargatását, s komolyan eltűnődött azon, hogy ezzel az örökös viszketegséggel orvoshoz kellene mennie.

A baleset kiváltó oka a sofőr előtt váratlanul megjelenő döglött nyúl lehetett, mely hirtelen irányváltásra kényszerítette a személygépjármű vezetőjét – már a második nyúldög mellett haladt el ekkor. Tavasz volt: ilyenkor az üregi nyulak nem bírnak a hormonjaikkal, a hímek tesztoszteronfelhőbe burkolózva indítanak gyilkos rohamokat egymás ellen. Gyakorlatilag mindennek nekimennek, ami kicsit is hasonlít egy vetélytársra vagy egy potenciális szexuális partnerre. Ilyenkor még a macskák sincsenek biztonságban. Vajon ez a dög itt az úton éppen üldözött valakit, vagy üzött vad lehetett? Szerencsétlen egész biztosan nem számított a román kamionosra szombat este.

A baleset kiváltó oka a kanos nyúl tetemének váratlan felbukkanása lehetett – a professzor elképzelte, ahogy egy medvenagyságú nyúlzombi ráveti magát az előtte haladó szürke Suzukira, lesodorja az útszéli árokba, majd magáévá teszi. Immár a harmadik döglött nyúl mellett haladt el. Az új utakba már békaös-

vényeket is építenek, kis alagutakat, amelyek az úttest alatt kötik össze annak két oldalát. A professzor nehezményezte, hogy bezeg nyúlalagutakat nem építenek, miközben egy ekkora állat kárt tehet az autóban, amire még a legkövérebb varangy sem képes. Na és fácánösvény, őzátjáró, szarvasalagút?

Természetesen tisztában vagyok azzal – játszott le egy vitát fejen a professzor –, hogy a nagyobb vadak nem szívesen választanák az alagutakat. Ezeket az állatokat vadfelüljárókra szükséges terelni, az utak elkerítésével. Igen, tudom, hogy az autópályákon ez így is van, de mi a helyzet a vidékkel? A vidék vadjai nem érdekelnek törődést? Nem elég, hogy nálunk még autópálya sincsen, a vadjaink is dögöljenek meg? Bezzeg a Dunántúlon még az őznek is jobb dolga van, mint Békésben. Vagy talán egy alföldi fácán élete nem ér ugyanannyit, mint egy budapestié?

A professzor hirtelen félreállt egy buszmegeállónál. A kiváltók: egy újabb nyúltetem. A professzor feszült lett ettől az újabb néhai nyúltól, érezte, ahogyan a vér elhagyja a kezét és a lábfejét, hogy biztosabb menedékre leljen a törzsében.

Hát legyen – sóhajtott egyet, majd leállította a motort, hogy odamenjen a nyúlhoz. Az állat nem volt nagyon rossz bőrben, első ránézésre a fejét kaphatta el az autó, ha ugyan elkapta valami. A nyúl semmiféle sérülés nem látszott, legyenek sem dögtek be, és teljesen egészségesnek tűnt, leszámítva azt az egy dolgot, hogy szinte biztosan halott volt. A professzor felhúzta a gumikesztyűjét, és elővett egy steril, légmentesen zárható zsákot a csomagtartóból. Miután bezsákolta a nyulat, ráírta az aznapi dátumot, illetve a GPS-koordinátákat. Betette a nyulat a csomagtérbe, beszállt, majd felírta a noteszába is az adatokat, kiegészítve pár megjegyzéssel az előző tetemekre vonatkozóan, valamint az időjárás adatokkal is.

A professzor hazaért, kitette a műhelybe a zsákot, majd szisztematikusan fertőtlenítette a kocsit. Nagyon alaposan letusolt, felvette az egyszer használatos műtőruhát és szájmaszkot, majd visszatért a műhelybe, hogy hozzálasson a boncoláshoz. Hamar megállapította, hogy a nyulat valóban elütötték, de az ütés nem

a fejét érte, hanem a medencéje tájékán kapta el az állatot. Már majdnem átért a túloldalra – gondolta a professzor –, amikor a jármű eltalálta a fenekét – nézegette a lenyúzott állat szétzúzott farizmát –, az ütés erejétől pedig megrepedt az egyik csípőlapát. De ez még nem lett volna végzetes – okoskodott tovább –, ám az ütközés erejét nem nyelték el az izmok és a csípő, így tovább haladva eltörte a nyúl egyik csigolyáját is. Megnyekkent, kampeca nyulacska – gondolta a professzor, aki úgy vélte, most már igazán megnyugodhatna, hiszen a kérdéseire kapott válasz kielégítő. Azonban a feszültség, mely a buszmegálló óta nyomta a gyomrárt és a szívét, továbbra sem múlt el. A professzor tehát metszetet vett az állat belső szerveiből és a vázizmából. Kitenyésztésre egy-egy Petri-csészébe mintát vett a nyúl bőréből, vizeletéből, béltartalmából, nyálából és véréből. Teljesen meg volt győződve arról, hogy a nyúl semmivel sem lesz betegesebb vagy egészségesebb, mint bármelyik másik nyúl, amelyik most éppen az üregében szunyókál. Elnézte az előtte lévő testet. Friss volt, nem mutatta a bomlás legkisebb jeleit sem, és nagyon is gusztusosnak látszott. A professzor még soha életében nem evett vadnyulat – és ettől a gondolattól végre elkezdett feloldódni benne a feszültség.

Egy héten belül meglett a metszetek és minták patológiai eredménye: a nyúlnak kutya baja sem volt, leszámítva az üregi pestist, aminek csak a neve riasztó, valójában az üreglakóknak éppen olyan hétköznapi nyavalyája, mint nekünk a nátha. Aztán meg bélférges is volt, de ez minden vadnál természetes. Végül az agyvelejében megtaláltak egy nyulaknál szintén nem szokatlan parazitát, mely az emberre teljesen veszélytelen, és a nyúl sem érzel belőle mást, csak hogy nélküle pirosas, vele meg kékes árnyalatban játszik előtte a világ. Egy nyúlnak ez igazán nem sokat számít.

A professzort különösebben nem lepték meg az eredmények. Sőt, az igazság az, hogy nem is igazán törődött már velük. Élete első nyúlparikása istenien sikerült, amihez hozzájárulhatott a lopás izgalma is. Mert igen, a professzor tisztában volt azzal, hogy nem lett volna szabad elvinnie a nyulat, még ha a tudós ember megismerési kényszere is vezérelte erre. A dögölt nyúl a terüle-

ten illetékes vadgazdaságé vagy valami ilyesmié, vagy az útkezelőé, vagy az önkormányzaté, esetleg egyenesen állami tulajdon vagy a gyepmester jussa – a professzor mindenesetre tisztában volt azzal, hogy a nyulakat ő bizony lopta. Nyulakat, ugyanis a professzor rákapott a tavaszi úttestek gyümölcsére. Kezdetben, mint a komisz gyerek, csak akkor állt meg, ha biztos volt benne, hogy senkinek nem szúr szemet. Volt, hogy hajnalban, az egyetem felé menet vette észre az útszéli tetemet, és egész nap azon izgult, vajon hányan hajtanak majd át rajta, mire este visszautazik. Vajon szemet szúr majd egy vadásznak, aki szól az útkezelőnek? Csak ma ne vágják még le az árokperti füveket! – fohászkodott. Sokszor nem volt szerencséje: a legtöbb jószág nem átallott az út közepén kipurcanni. Másokat tömegével gázoltak laposra. Nem volt valami szép látvány az ilyesmi, de a professzor számára teljesen megszokottá, sőt egyenesen ingerlővé vált a kifordult belsőségek és a napon érett húsok látványa. A transzíripiros lett az új kedvenc színe.

A professzor az egyik hétvégét arra szánta, hogy gondosan sterilizálja a csomagteret. Könnyen tisztítható szilikonnal vonta be, és az eldobható gumikesztyűket vastagabb vulkanizált gumira cserélte, amely jól tűrte a mosást. Hamarosan rájött, hogy a nyúlak kifejezetten jót tesz, ha egy kicsit állni hagyják az útszélen, és az ütközés sem árt többet a húsnak, mint a klopfolás. Persze a professzor nemcsak nyulakat gyűjtött, hiszen őt is ugyanúgy gyönyörködtette a változatosság, mint bárki mást – elég, ha csak a fiatal hallgatókra vagy a doktoranduszaira gondolunk. A fácánt sajnos sokan mások is összeszedték, ám a fürjet, sünt mintha észre sem vennék az autósok. A professzor a könyvtárban, két előadás közötti szabad idejében szívesen lapozgatta a régi néprajzi közleményeket. Egy 1897. évi közlés szerint az Al-Duna vidékén a sündisznó kedves csemege, mit a helyiek sárba hempergetnek, majd a parázs alá tesznek, mint manapság a krumplit szokás – a professzor alig várta, hogy kipróbálhassa.

Miközben egyre több időt szánt az utak bejárására, egyre több érdekes szociológiai megfigyelést is tett, melyek mélyen elgondolkodtatták. Az emberek egy része, ha egy vad eléjük pattan, mindent

elkövet, hogy az ütközést elkerülhesse – gyakran az életüket kockáztatják, és nem gondolnak bele, hogy a szembejövő sávban közeledő teherautó talán kellemetlenebb benyomást tehet a szélvédőre, mint egy fogolymadár. A másik részük azonban úgy száll bele a vadakba, mint egy igazi ragadozó – és többnyire azok is. Ezek a sofőrök a sikeres ütközés után gyorsan visszatolatnak, félreállnak, és már teszik is be a vadat a hátsó ülésre. A professzor igazán azt találta érdekesnek, hogy ugyanazok a vezetők, akik minden további nélkül – akár váratlan manővereket is igénybe véve – elcsapnak egy kisebb jószágot, teljesen nyugodtan továbbhajtanak egy más által elütött tetem mellett. Vajon a másik vadász zsákmányát tisztelik ezekben, vagy az emberek zömét csak tényleg az csábítja igazán, amit maga ejtett el? Esetleg a frissesség kultusza bujkál e mögött, mely nem engedi a japánnak, hogy megigya a kétnapos tejet? Pazarló népség – vélte a professzor, és büszkeség töltötte el, hogy ő maga képes felülemelkedni ezeken a primitív és az egész Földre káros elképzeléseken.

– Az ember mindenevő – szónokolta az egyik előadása közben –, gumós zápfogaink, emésztőrendszerünk sajátosságai mind erre predesztinálnak minket. De melyik életmód áll legközelebb a mindenevőséghez? A ragadozóé vagy a növényevőé? Már az általános iskolában a fejetekbe verik, hogy az ősember vadászó-gyűjtőgető volt – mennyivel jobban hangzik ez, mintha azt mondanák, hogy dögevő. A modern ember álszent erkölcsisége áll e felfogás mögött, és nem a tudományos tapasztalás. Ki az okosabb: a keselyű, amely türelemmel kivárja a biztos falatot, vagy az oroszlán, amely minden erejét feláldozza egyetlen rohamért, hogy utána lusta hiénák martaléka legyen a zsákmány, mert neki már nincs ereje megvédeni tulajdonát? A disznó okos állat, ő is mindenevő, és bizony nem szégyenlős, ha enni kell. A házi sertés eszelebb, mint a kutya. Az ősember jól gazdálkodott az erejével, dögöket evett, összetörte a tetemek csontját, hogy kiszívja a velőt, mely táplálta fejlődő agyát. Így lettünk okosak, a lustaság és fortély, a dögevés kellett hozzá. A növényevők egész nap esznek, folyamatosan, amíg csak ébren vannak, utána meg csak emésztenek és emésztenek, hogy jól elgázosítsák egész boly-

gónkat, nem marad felesleges energiájuk játéokra, filozofálásra. A ragadozó sem tesz másképpen: élete örökös feszült koncentráció, nincs helye a fantáziálásnak. Az ember, miután megtalálta a döglött orrszarvút, ha nem volt finnyás, két hétig jól volt lakatva, és annyi ereje maradt, hogy kénytelen volt találni magának valami – kezdetben hasztalannak látszó – kreatív elfoglaltságot. Ezt nevezzük művészetnek, amely megszülte az első szép és csak a faragás örömeért megszületett dárda- és nyílhegyeket, amik aztán – milyen meglepő – hasznosnak is bizonyultak.

A professzor ugyan nem aratott osztatlan lelkesedést elméletével, az egyetem mégis támogatta az új kutatási területet, aminek hatására disszertációk sora született a dögevés pozitív hozadékairól. A professzor hiú ember volt, mint mindenki, aki túl sok időt tölt fiatal felnőttek elnyomásával. Mindent megtett, hogy szert tegyen egy hangzatos becenévre a katedrán, mint a „Hiéna”, a „Sakál” vagy a „Keselyű”. Ez utóbbi érdekében még egy kis keselyűfiókat is örökbe fogadott a helyi vadasparkból. Közben azt is megfigyelte, hogy egyre jobban érzi magát a bőrében, és mind kevesebbet betegszik meg. A változatos étrend – azaz a természet ölen hizott szárnyasok és tappancsosok – teljesen helyére rázta még fiatal korában megromlott emésztését. A vadzsiradékoktól a körme és a haja fényes lett, pattanásai eltűntek. Ehhez hozzátartozott az is, hogy a sok fel-alá kocsikázgatás miatt egyre ritkábban volt alkalma – és pláne kedve – az egyetem környéki kocsmákban kávézni és sörözni. A „vadászatok” felélénkítették, korábbi tunyasága messze szállt – az utak lesése egészséges belső stresszel öntötte el, kar- és mellizmaiban lüktetett a dopamin – egyszóval az élete új, eddig ismeretlen értelmet nyert.

De a professzor tudta, hogy semmi sem tarthat örökké: elmúlik a tavasz, a nyár, és elmúlik egyszer az ősz is. Eljön a tél, és nem lesz vad-, sem más tetem – mert kár volna tagadnunk, hogy a professzor, mint minden magára valamit is adó dögevő, már a kutyákat és a macskákat sem különböztette meg: egy tálra valók voltak azok is. A professzort az előtte felderengő vadszünetes tél azonban nem csüggesztette el, csak újabb ötletekre sarkallta: a gyűjtött vadak prémjét, fogát és csontjait gondosan félretette, hogy legyen mivel

elütnie idejét az unalmas téli estéken. Így is lett, a professzor egész télen bőrmunkákat tanulmányozott és készített, cserzett, varrt, míg merő szőrmebunda lett belül az egész ház, csupa kandalló előtti puhaság és melegség, amely édesen csiklandozta a meztelen talpakat, további vetkőzésekre ingerelve.

A csontokból késnyelek, gombok, fésűk lettek, az inak újonnan feltalált játékos hangszerek húrjaivá váltak, és a belsőségek, hájak sem veszték kárba: a műhelyben a mezők vad gyógynövényeivel illatosított szappan főtt. A csombormentát különösen megszerették azok, akik azt kaptak ajándékba karácsonyra.

A következő tavasszal a professzor már semmit sem hagyott kárba veszni. Naphosszat fel-alá járőrözött, otthagya az egyetemi katedrát – a prémpiac és szappanértékesítés sokkal jövedelmezőbbnek bizonyult, mint az oktatói állás. A professzor kis lapátjával a legszéttrancsírozottabb maradványokat is felkaparta az aszfaltról hajnalban vagy éppen éjjelente – ilyenkor volt a legcsendesebb az út –, és már attól sem zavartatta magát, ha látják, mit csinál. Az agyonnyomott tetemekből pástétom készült őszereg receptek alapján, míg a belsőségek fölött régi boszorkányos könyvek latin igéi szólaltak meg. A professzor ugyanis rákapott a bűbájosságra, mely különösen népszerűvé tette a szomszédság körében.

Egy este a professzor szokásos járőrútján volt a negyvenhetesen. Furcsa este volt, nappal még böjti szelek szárították az út húsát, este már felhőkkel takaróztak a fázós csillagok. Köd volt, tejüveg köd – és csend. A professzor megvakarta a belső combját a maga varrta bőrnadrágban. Kedves keselyűje az anyósülésen trónolt, együtt szimatoltak a lehúzott ablakok mellett. A fázós estben kissé összébb húzta vakondprém kabátját. A keselyű, hogy ne fázzon, átlépkedett a prof ölébe. Így ültek ketten a volánnál, amikor meglátták az előttük álló autót. Óvatosan kerülték ki, nehogy bármit is elszalasszanak. Az autó előtt egy fiatal pár fázósan, rövid ujjúban tüsténkedett valami felett. A professzor és a keselyű közelebb hajolt az ablakhoz. Egy kövér döglött borz volt az.

– Knyááá! – mondta kelletlenül a keselyű. Lassan továbbhajtottak.